

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Kolek (štampelj) znesse vselej
30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in saboto.

Verske postavbe v gospodski zbornici.

IV.

Vse predgovornike pa je prekosil grof Leo Thun, kateri je govoril zadnji v splošni debati. Govor njegov je bil zgodovinskega pomena, poln državno-političnih misel, natančne logike, in popolen tudi glede govorne oblike. Škofje, ki so govorili pred njim, so se bili vstopili bolj na cerkveno, on pa na politično stališče. „Tak govor,“ pravijo dunajski listi, ki niso v službi strasti slepih in gluhih liberalcev, „je parlamentarično dejanje in če bi mi, kakor na Angleškem, imeli prave konstitucijske šege, bi ne bile le predloge v gospodski zbornici zavržene, ampak tudi zistoma bi se prevrgla.“

Pa tudi listom nasprotna barve je imponiral ta govor in ker mu z logiko ne morejo do kože, niti njegovih trditev ovreči z dokazi, se spravijo, kakor neolikana druhal nad njega in ga prav po judovski predrzni in nesramni razvadi napadajo s psovskami, kakor: „stari zarjoveni vitez konkordata“ itd.

Svoj govor, iz katerega podamo svojim bralcem najvažnejše stavke, je pričel grof Leo Thun tako-le:

„Vsi smo odrastli v veri, da enako svojim starišem in prednikom živimo v krščanski državi. Krščanske države pa niso postale tako, da bi bila katoliška cerkev enako kakemu društvu ali delniški družbi svoja pravila pred-

ložila državni oblasti, da jih potrdi, timveč, kakor znano, je katoliška cerkev, starejša od sedanjih evropskih držav, po ukazu svojega Gospoda in mojstra aposteljne poslala po svetu in ti so vladarje in narode spreobrnil h krščanstvu, pridobili si njegova srca in jih krstili. Na ta način se je katoliška vera vtrdila do prepričanja in njen duh se preselil tudi v postavbe in naredbe, po katerih se je človeška družba, življenje vseh stanov uredilo, po katerih so se opravljale notranje in vnanje zadeve držav in tako tudi uravnale razmere med narodi, vladarji in papežem, h kateremu so vsi z odkritim srcem kot k glavarju v duhovskih in pravnih zadevah svoje oči povzdigali.“

Potem razlaga in dokazuje govornik, kako so države se vkoreninile v krščanstvu, kako je krščanstvo razširjalo omiko in pregnalo surovost, divjost, vraže in nevednost, in nadaljuje:

„Tako se je misel krščanske države vstanočila in razvila. Zdaj pa se predlaga, da bi se krščanske države ideja opustila in po poti postavodajalstva vpeljala druga, tako imenovana, moderna državna ideja! Krivična bi bila misel, da vse to izhaja iz sedanjega ministerstva, dasiravno od nekod mora izhajati. Meni se zdi, da je kriva temu že nekaj časa opazovana prikazen, da tudi pri nas krščansko prepričanje ni več splošno in edino vladajoče, kakor je bilo v prejšnjih časih, da se je velika množica prebivalstva odpovedala krščan-

skemu prepričanju in celó sovražiti začela vero. Ta bolezen je zeló razširjena, in tisti, katerim se zdi pravno opravičena, morda celó znamenje napredka, res ne morejo drugače, kakor zahtevati, da se tudi v postavodajalstvu na to stanje ozir jemlje. Uganjka, katero bi morala vlada v tem slučaju rešiti, je pri tem ta: kako naj se vrvnajo politične pravne razmere ne-vere, — ne pa da se iz tega vzroka stavi vprašanje, kako naj se pravice katoliške cerkve na novo vredijo in določijo.

Ta misel bi pripeljala do spoznanja, da res ni pravih vzrokov, po katerih bi moral konkordat brez vsega pomisla biti odpravljen. Če že dandanašnje razmere zahtevajo, da se konkordat premeni, saj se v njem samim nahaja pot, na katerem naj se premembe njegove vrše. Jaz saj bi rad ne videl, da bi prišel izrek: „mož beseda,“ na katerem sloni vera in zvestoba na svetu, pri političnih obravnavah ob veljavo.“

Zatem se obrne proti Hye-tu, kateri se je skril za hlinjeno vdanost do cesarja s svojim dokazovanjem, da je cesar sam iz lastne moči sklenil in odpravil konkordat, da toraj opozicija zoper verske postavbe velja prav za prav naravnost cesarju. Grof Leo Thun je samo prašal, kaj bi li gospod Hye rekel, če bi cesar iz svoje lastne vladarske moči sklenil nov konkordat in na pogodbi bi bil le minister vnanjih zadev podpisan? — Svoj govor konča stem, da svetuje zbornici, naj bi se država obrnila do papeža in se na poti porazumljenja

Podlistek.

Statistični listek.

Železnice celega sveta in Jesenkov „Občni zemljopis“

„Indoctus discat, doctum meminisse juvabit.“
Hor.

Prebéráje Jesenkov „Občni zemljopis“ sklenil sem sestaviti občni pregled železnic vesoljnega sveta. Razna števila, zlasti za dolgost železničnih cest v zadnjem letu povzeta so po večem iz rečene knjige, uže zaradi tega, ker je profesor Jesenko v njej povsodi zastavljal največja statistična data. Ta kratki pregled naj tudi priča čitatelju tega listka, ko-

*) Jesenkov „Občni zemljopis“ je jako obširna knjiga, ki obsega 30 drobno tiskanih pol v veliki oktavi. Čitatelju ponuja to delo premnogo raznovrstnega gradiva iz zvezdoznanskega, prirodnoznanskega in državnoznanskega zemljepisja, zlasti so pa kulturostatistični oddelki tako obširni, da zadostujejo vsakemu, ki potrebuje poduka v takih stvaréh. Primeroma jako cena knjiga se dohiva pri Klerru, Giontiniju. Lercherji in Tilla v Ljubljani, pri Siegelu v Celovci, pri Soharji in Paternoliju v Gorici, pri Tandlerji v Novem Mestu, pri Geigerju v Celji, pri Ferlinici v Mariboru, pri Blanku v Ptui — pa pri spisatelji in založniku samem v Trstu. — Vrdn.

liko raznovrstnega gradiva bode v obširnej tej slovenski geografiji našel.

Sedanje, devetnajsto stoletje se v primeri s preteklimi posebno odlikuje z jako koristnimi iznajdbami. Med temi pa gotovo nobena ni tako zeló pospeševala gmotnega blagostanja narodov — evropskih in neevropskih — kakor iznajdba železnic. Odveč bi bilo, obširno tu popisovati vse koristi, ki jih železnice narodom — in dotičnim državam dajo gledé na njih narodno gospodarstvo, na njih politični razvitek, na njih državno varnost v stratežičnem in raznovrstnem obziru. Kako naglo in lahko prevaža parovoz ljudi in najtežje blago od mesta do mesta; v kratkem spodrine vse drugo prevažanje in prenašanje v dotični pokrajini; kajti niti konj niti vol, niti človek niti žival ne morejo tako ceno prenašati ali prevažati blaga, kakor parovoz po železni cesti. Znano je, da konj pri navadni hitrosti pelje po ravni, a ne lepi — ne gladki cesti, okoli 18 centov, po dobri — gladki cesti pa 45 centov, po navadnem tlaku 50, po zeló gladkem tlaku celó 60 centov, na železnem kolo-vozu, po šinah pa se drgnjenje voza tako zmanjša, da po njem en sam konj vleče lahko 240 centov, t. j. 4 krat toliko, kakor po najboljši cesti. Parovoz pa tudi v tem obziru prekosí konja, ne glede na čas, ki se prihrani, da parovoz neizmerno hitro svoje delo opravlja.

Vsled tega so se stroški za prevažanje

silno zmanjšali. Preden je bila železnica iz Trsta v Ljubljano narejena, plačal je trgovec od centa rajža več voznine, kakor za isto blago od Kalkute (v Indiji) krog Afrike v Trst. Voznina je neprimerno podražila blago na krajih, kjer se je vživalo — in sicer isto blago, katero se je v Prednji Indiji skoro zastonj dobivalo. Koder koli železnice vežejo zeló oddaljene dežele, povsodi se kažejo isti koristni nasledki. Poprej zeló nasprotna cene istega blaga se zrvnajo. Blago, katerega se v kakej deželi preobilo nahaja, ima, preden so železnice narejene, navadno tako nizko ceno, da se pridelovalcu komaj stroškovi splačajo; v deželi, kamor se po dolgih in slabih potih počasi prevaža ali prenaša, pa je navadno silno drago, tako, da je po večem le bogatini morejo uživati. Ko hitro pa železnice vežejo deželi, v katerih eni se blago prideluje, v drugej pa povživa, zmanjšajo se stroškovi prenašanja, vživatelji se pomnože in prejšnji vžitniki ga za isti denar lahko več kupijo, cena blaga se v tej deželi primeroma zniža; v prvotni deželi pa blagu cena poskoči v istej razmeri, v kateri se stroškovi za njegovo prevažanje znižajo in kolikor več ga v drugej potrebujejo. To zopet pospešuje gmotno blagostanje v prvotnej deželi ter posredno ali neposredno podpira razvitek njenega kmetijstva in rudarstva in pa njene obrtnosti.

(Dalje prih.)

rešilo vprašanje o premembah nekterih točk konkordata; govorniku se ne zdi nemogoče, da bi se na tem potu doseglo več kakor s predloženo postavo. Se vé, če se bo papežu kar naznanilo, da se morajo pripoznati načela liberalstva, kakoršno je zdaj, potem ne bo iz Rima družega odgovora, kakor „Non possumus“. „Cerkev ni zato, da bi začasnimi ali krajnim vetrovom časa sledila in se po njih ravnala; ona ima nepremeljiva načela in da ta načela ohrani, to je njen od Boga ji dani namen.“

Predsednik zbornice, knez Karlos Auersperg ni mogel se zdržati, da je govorniku segel v besedo in ga opominjal, da naj ostane pri stvari, dasiravno ni imel — kar pripoznavajo tudi liberalni listi — nikakega vzroka za to.

Generalni govornik nasprotne stranke, baron Lichtenfels, se je pokazal po svojem govoru velikega nasprotnika katoliške vere; iz Kristusovega izreka. „moje kraljestvo ni tega sveta,“ izpeljuje, da se cerkev nima pečati s posvetnimi rečmi, aposteljni so imeli le učiti, vse narode, ne pa jim dajati postave itd. Zoper papeže se mora ostro postopati. Prazniki mu niso po volji, češ, zadržujejo ljudstvo pri delu, procesije škodljive v marsikterih stvarih, po njih se podpera lenoba, širijo bolezni in trati čas, zato ima državna oblast pravico, tu se vmes vtikati. — Morda bi bil govornik še marsikaj razžaljivega navalil na katoliško cerkev, a ustavil ga je — ne predsednik, kakor grofa Thuna — marveč Bog sam, ker mu je poslal omedlevico, da je omolknil in se na tla zgrudil: nezavednega so ga nesli iz zbornice in s tem je bila seja končana.

Drugi dan sta govorila le še ministra Stremayer in Auersperg in priporočala zbornici postavo. Prvi je med drugim trdil, da ima zaupanje, da bode ravnal se po verskih postavah vsak, tudi škotje, ker bi sicer država in cerkev prišli ob veljavo in spoštovanje; če bi se pa vkljub temu utegnil pokazati kje kak upor zoper postave, je državi dolžnost, da ga ne trpi.

Ministerki predsednik je zavračal, a ne zavrnil, kar se je trdilo, da je namreč predloga postave nevarna cesarstvu in cesarski hiši, rekoč, da je vez zvestobe in ljuvezni, ki veže narode avstrijske s cesarjem, najbolje poročstvo za obstanek. (Kaj pa, če se ta vez „zvestobe in ljubezni“ strga — po drugih?)

S tem je bila splošna debata končana. Izid glasovanja je našim bralcem že znan.

Mi smo zaradi tega posneli iz vseh govorov najvažnejše stvari, da podamo svojim bralcem — kolikor nam je na pičlo odmerjenem prostoru mogoče — pravo podobo, ktero je imela gosposka zbornica pri obravnavi verskih postav. „Narod“ je le njemu ljube govornike, centraliste in liberalce, obdajal s svitom pomenljivosti in njihove govore lišpal z lastnimi pristavki; tiste govore pa, ki so doneli iz ust mnogo bolj veljavnih, iz prepričanja govorečih mož, je krčil, pačil in sukal po svojem, tako da so zadobili deloma ves drug zapopadek. Ni nam treba še posebno opomniti, da je s tem stopil „Narod“ v vrsto najbolj strupenih judovskih, liberalnih, nemčurskih, naši veri kakor narodnosti sovražnih listov, od katerih se razločuje le še po tem, da je — v slovenskem jeziku pisan.

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Kamnika, 22. aprila. (Izv. dop.)

Kadar se na kmetih kje kaka neumnost zgodi, če se kmečki fantje ob somenji malo opraskajo,

ali celo če ob nabiri vojaških novincev kdo malo glasneje zauka, kričé nemčurji in liberalci pa njih listi: „Olike manjka, duhovni svoje dolžnosti ne storé, premalo podučujejo ljudstvo!“ Po tem takem bi človek mislil, da med „inteligencijo“ in med nemčurji (ki se, se vé da, vsi štejejo med inteligencijo) gre pa vse natanko po pravilih olike. Ali, dragi „Slovenec“, povedal ti bodem zdaj-le historico iz našega mesta, in prav resnično historico iz krogov naše nemčurske inteligencije, ktero prebravši boš znabiti mislil, da se je zgodila med hotentoti! Čuj! Nek davkarski vradnik, pri zadnjih volitvah eden najhujših agitatorjev za liberalnega kandidata, bil je višje postavljen v službi, ali zavolj ravno omenjene zasluge ali zavolj drugih, ne vem. To priložnost porabi naš nemčurski župan in danes teden zvečer, menda na svoje stroške, napravi v neki krčmi večerno veselico, k kateri so se sošli večidel vradniki, pa nekaj meščanov. Ko je zbrana gospóda že vsega dobrega odveč imela, zmislijo si še igrati „den Fürsten von Thorn“. Odberó si že bolj postaranega meščana Fr. C. In ta mora, hočeš, nočeš, piti in piti, dokler so mu dopuščale moči. In ko več ne more, začnó gospodje v biksanih škornjicah uganjati, kakor se med neolikanimi kmečkimi fanti menda nikoli ne zgodi. Začnó mu neki siloma vlivati pijačo v usta, in govori se celó, da so mu ruma vlili med njo. Ko siromak že več požirati ne more, pade v nezavednost, in visoka inteligencija ga neki naloži v šajtrgo in tira v vežo njegove hiše. Tam reveža popusti nemška kultura in ubožec se nič več ne zavé na tem svetu — v petek umrje, zadnjo nedeljo je bil pokopan!

Glej, dragi Slovenec, tako se godi med bahači z oliko, ko bi vendar človek mislil, da kaj tacega še med divjaki ni mogoče. Če bo pa kmečki fant na poti malo zaukal — o, omike manjka! Ali se ne pravi to, bližnjemu premišljeno življenje pokončati? Ali zoper tako surovost ni nobenih paragrafov? Saj se še celo najdejo zoper nabiranje podpisov na poštene peticije! In da ne boš mislil, da je nerodnost med kulturonosci tako redka prikazen, kakor zelena vrana, naj še pristavim, da smo ravno tisti teden imeli tudi v neki hiši prav navaden fakinsk pretep med — hlapci? O kaj še! med našo inteligencijo! Lahko bi postregel z imeni. Pojdite se tedaj solit, vi omikanci in olikanci, nemčurji! Naj mi le še eden vpije zoper surovo kmečko ljudstvo, brž mu rečem: pometaj pred svojimi vrati! Živila naša nemčurska kultura!

Iz Gorenjskega, 23. aprila. (Izv. dop.) „So weit ist es mit uns gekommen, dass wir dieses haben erleben müssen. Der Mensch schämt sich, die Sachlage öffentlich auszusprechen.“ Te besede mi je rekel nek učitelj, o katerem se ne sme ravno reči, da je „mit Leib und Seele ultramontan“. Gotovo vem, da se omenjeni gospod prejšnje mežnarške službe ni sramoval, sramuje se pa okoliščin sedanjih. Gorenjski učitelji so dobili namreč od okrajnega glavarstva radolškega nakaz, da jim ima davkarija pripoznano plačilo izplačevati. Da so bili učitelji tega veseli, si pač vsak lahko misli; saj vemo, da od zraka nihče ne more živeti. Kdo bi tedaj za zlo ne vzel vradom, če učitelji na to pridejo, nekteri še od daleč, pa namesto krvavo zasluženih krajcarjev morajo vtakniti besede: „Ich gib Ihnen kein Geld, ich darf Ihnen kein Geld geben“. Ali se to ne pravi, norčevati se z učitelji? Ali se imajo morebiti učitelji na ta način za novo šolo navduševati? Sploh se nam pa zmiraj bolj

kaže, da vnema za sedanje šolsko stanje vedno bolj peša in hira. Da duhovščina do sedanje po svojem načelu „konfesijonslozne“ šole ne more imeti veselja, se samo o sebi razumi; da učitelji veselja nimajo, je menda po skušnji zadnjih let dovolj spričano, saj bodo naposled samih nepotrebnih pisarij toliko imeli, da bodo veliko bolj „Schreibdiurnisten“ brezštevilnih glavarjev, kakor, da bi mogli opravljati svoj pravi posel in podučevati otroke.

Da pa tudi vradniki sami z novimi šolskimi postavami niso zadovoljni, mi je priča to, da je nek davkarski vradnik tem postavam dal ime, katerega očitno izreči ne smem. Finančni direktor ljubljanski ga je zaradi tega posvaril in pri ti priliki neki blizo tako-le rekel: „Sie haben zwar recht, aber sagen darf man es nicht“.

Ker sem že tega moža v misel vzel, naj omenim še to, kar sem o njem slišal in sicer zavoljo tega, ker vem, da vradniki pri svojih potih v kake oddaljene kraje večkrat kaj dobička iščejo. Potrebno bo davka plačujočim na korist milje malo bolj na tanko meriti. Ni davno, kar je ta gospod obhodil nekoliko okrajev po Gorenjskem, da je dotične vradnike priganjal, naj bi zastale davke od kmetov iztirjali; koliko je to državni kasi pomagalo, ne vem, veliko gotovo ne, škodovalo pa ji je gotovih 670 gl., ktere si je omenjeni kot „Reisediäten“ vračunal. Tako se tukaj sploh govori; če to ni res, naj se nam naznani in pripravljeni smo preklicati.

Iz Konjic 13. aprila. (Izv. dop.) —

Tretja obletnica kat. pol. društva v Konjicah. — (Konec.) Društveni denarničar da račun o društvenem premoženju. Nihče ni zavezan za društvo kaj plačevati. Stroški se plačujejo s prostovoljnimi darovi. Kakor poprejšnja leta, so tudi letos za društvo največ darovali č. gospodi duhovniki domače dekanije. Ob času lanskim volitev v državni zbor je društvo vsaj več denarjev potrosilo, ker je oskrbovalo v Konjiškem okraju posel posebnega volilnega odbora. Za stanovanje je šlo letos manj denarja, kakor poprejšnja leta. Zimski čas nam je bil svitli knez Windischgrätz brezplačno vse nekdanje pisarne za zborovanje prepustil. Sedaj pa društvo v hiši v. č. g. prvomestnika zastoj dobiva saj za manjše zборе takó pripravo stanovanje, da res v celem trgu — za dober denar boljšega ni. Vsem tedaj, ki so pretečeno leto ali z denarjem ali z drugimi darovi podpirali društvo, izreče se — najiskrenejša zahvala.

Društveni denarničar potem spregovori nekoliko besed za poduk: „o denarju.“ Med drugim pojasnuje, da denar je le sredstvo, ali orodje, po katerem pride človek do bogastva — ali blagostanja. Zato se denar ne sme kopičiti, temveč je treba z denarjem pametno in pošteno barantati. K temu nam je potreba denarnih trgov n. pr. posojilnic — ne le po mestih, ampak tudi na kmetih. —

Že pri poslednjem zboru se je društvenikom poročalo, kako so se poslanci v Gradcu zavoljo srenjske postave pričkali. Veliko jih je bilo za to, da se po sili napravijo nove večje občine. Drugi so temu ugovarjali; vsi smo pritrdili, da g. Herman pozna želje slovenskega ljudstva, da on je kmetu najbolj iz srca govoril. Ker je štajarski deželni zbor stvar za zdaj preložil ter se do konca junija želi zvedeti, kaj ljudstvo o tej stvari misli, — se je tudi naše društvo v tej zadevi s posebno prošnjo obrnilo do sl. dežel. odbora v Gradcu. Prošnja to-le obsega:

1. Društvo ponavlja svoje prošnje o okrajnih zastopih, ki naj se ali odstranijo, ali pa naj se za njihov volilni red tako predručajijo, da bodo kmetom pravičnejši;

2. prosi, da se napravijo manjši okraji od sedanjih;

3. naj se srenjam odvzame krajna policija, katero naj gosposka oskrbuje. Ona ima meč, ona zamore strah dajati;

4. naj se srenje po sili skupaj ne tlačijo — Naj se dalje ne brani srenjama „Konjiška vas“ in „Preloge“, da se razdružite od Konjiškega trga, s katerim ste se bili pred 10 leti prostovoljno združili;

naj se tudi drugim srenjam, ki to želé, po postavi dovoli, da se iz njih zopet napravijo katastralne srenje. Takšne srenje, ko so še samostalne bile, so se prav dobro počutile. Zbor je tej prošnji soglasno pritrdil.

Po društvenih pravilih bi bilo treba za četrto društveno leto voliti nov odbor. Po predlogu nekega starega g. društvenika pa se je dosedanji odbor soglasno potrdil še za prihodnje društveno leto.

Društveniki so se prav zadovoljni razšli. Kvatrno nedelje po Binkošti je prihodnji zbor. Da ste mi zdravi! — n —

Iz Dunaja, 23. aprila. Rudeče buke, v katerih ministerstvo vnanjih zadev objavlja vladine naredbe in določbe, še niso dodelane in bodo jako suhe. Obsegale bodo le pisma gospodarskega ali kupčijskega zapopadka. Sploh je objavljenje „rudečih“, „rumenih“, zelenih in „modrih“ bukev zgolj komedija, ker je to, kar se v njih nahaja že znano in večidel brez vse vrednosti. Tajnih pisem pa vlada nikdar razglasila ne bo. — Proračun za skupne potrebe znaša 116,943.054 gld. Po odbitih rednih dohodkih pri colnini bode trebalo še 94,047.309 gld., od katerih spada 65,833.116 na takraj-litavske, 28,214.192 gld. pa na ogerske dežele. Naše dežele bodo tedaj leta 1875 za skupne potrebe plačale 2,001.243 gld., ogerske pa 857.675 gld. več, kakor leta 1874. Za dispozicijsfond zahteva se 100.000 gld. manj, kakor doslej, ker slabo denarno stanje tirja varčnost. Ti denarji so se vselej najbolj slabo obračali, ker požrlo jih je po večjem liberalno časnikarstvo, da je raji hvalilo vladine naredbe, zato je prav, da so se zmanjšali, potrebna bi pa bila varčnost tudi pri drugih izdatkih. — Zbornica poslancev je 23. t. m. v drugem branju potrdila postavo o zemljiščinah knjigah za Spodnje-Avstrijsko. Predsednik je naznanil, da bodo odslej seje dolgo trajale, ker je še veliko reči rešiti. V gospodski zbornici pa so obravnavali drugo versko postavo. Zoper njo so govorili Lobkovic, Rauscher in Schwarzenberg, za njo pa baron Hein. Minister Stremajer je škofom rekel, da je vlada skušala porazumeti se s škofi, pa zastonj. Odgovor na predloge škofov je pričujoča postava, ktera ni nobena konfiskacija, ampak namerava le izboljšanje plače nižjih duhovnikov. Zbornica je sklenila s 66 glasovi proti 20, spustiti se v posebno posvetovanje.

Ogerska, 24. aprila. Kakor skušajo takraj litavski nemški liberalci vse ponemčiti, tako hočejo unkraj Lttave madjari vse pomadjariti. Pri posvetovanji notarske postave v državnem zboru ogerskem so namreč madjari zahtevali, da bi bil povsod vradni jezik madjarski. Sedmograški Saksonci pa so zahtevali, da se jim dovoli nemški jezik, kakor se je dovolil Hrvatom hrvaški. Zsedenyi je stavil posredovalen predlog, da notarji morajo biti zmožni jezikov, ki se v deželi govoré. Pri glasanju se je naročilo odboru, da naj dotična

paragrafa 2. in 7. nekoliko prenaredi in jih zbornici še enkrat predloži v posvetovanje. Dozdaj so bili le Rusini z madjari nezadovoljni, zdaj so se jim pridružili še Saksonci, in kmalo bodo ž njimi potegnili tudi sedmograški madjari sami. Ker ljudstvo dan za dnem bolj peša in obožuje. Nezdavno je celó nek baron Jozsika v očitnem madjarskem govoru izrekel, da bi ljudje raji imeli dobo absolutistično ali Šmerlingovo, kakor sedanjo, in stavil predlog, da bi se zopet vpeljale občinske naredbe, kakoršne so bile do l. 1848, ki so bile podlaga tisučletnemu ogerskemu kraljestvu; ker sedanje so le ugodne za madjare. Nasledki liberalizma so tedaj povsod enaki; povsod se množi revščina in nezadovoljnost, in vendar liberalci povsod le svojo tišče!

Vnanje države.

Pruska, 24. aprila. Državni zbor je 21. t. m. razpravljal cerkvene postave; predlog priporoča dvojno kazen za duhovnike, ki bi se pregrešili zoper državne postave; manjša bi bila, da se omeji njihovo stanova-lišče, večja pa, da se jim vzamejo državljanske pravice. Zoper to postavo je navdušeno govoril poslanec Reichensperger, ki je med drugimi rekel: Ta postava bi bila pred nekaj let še nemogoča, in tudi zdaj se je mora vsak resnično liberalen mož sramovati. Ta postava izganja iz domače dežele tiste duhovne, ki glede neke postave ravno tako govoré, kakor je govoril Luter na Vormskem državnem zboru, ko je rekel: „Tukaj stojim, pomagaj Bog, ne morem drugači.“ Načelo te postave nahaja se že v postavi zoper jezuite, in mar res mislite, da boste ž njo rešili državo? Mar mislite, da bode v 19. stoletju mogoče, kar so v Jeruzalemu in v Rimu ob času cesarjev, kar so v Vormsu zastonj poskušali? Mar mislite, da boste s pregnanstvom zadušili glas vesti? Ali je morda kak drug glas, kakor glas vesti tem mozem dal pogumno prepričanje in moč, častno življenje zamenjati z jetniščino celico? Očitaneje upornega zadržanja, ktero je izustil ministerski predsednik, velja vsled naših pruskih deželnih postav govorniku samemu, ker naše deželno pravo zaznamova take postave za krivične. „Če hočete biti dosledni“, rekel je govornik dalje, „morate po tem načelu ravnati z vsemi, ki teh postav ne priznavajo; koliko ljudi je zoper dvoboj, in liberalci sami nasprotujejo 9. členu pruske ustave. Vse drugače ravnajo škofi; oni trpé in vse katoliško ljudstvo z njimi. Le odstavite jih ali izženite jih iz dežele, katoliško ljudstvo bo le nje spoznalo za prave škofo in nobenih drugih ne.“ Reichenspergerju nasproti je minister prava, Leonhardt, zagovarjal postave, ktere pridejo kmalo v drugem branju na vrsto. Zoper to so glasovali sredičarji in socijalni demokrati.

Pruska. Nadškof Ledohovski sme v v svojem jetništvu obiskanja tujih oseb sprejemati le v pisarnici jetniškega nadzornika in v njegovi pričujočnosti. Državnega poslanca kneza Radzivila je bil sprejel v kapeli vpricho nadzornika.

Hujše ko je preganjanje na Nemškem, bolj tesno se zedinjajo duhovni in verniki s svojimi škofi. V Koloniji n. pr. so bili v začetku sušca prišli vsi mestni fajmoštri vsak z enim kaplanom k nadškofu mu zagotoviti svojo zvestobo in podložnost. Naznanil je mestni dekan Šnepper z globoko ginljivimi in najpri-srčnišimi besedami v imenu vsega duhovstva, da z božjo pomočjo bodo z besedo in z djajanjem kazali, da so zvesti večnim postavam

svoje sv. vere, kakor so tudi pokorni svetnim postavam, ako so pravične; stanovitni hočejo biti v molitvi, dokler se ne poverne mir, ktere-ga Bog podeli katoliški Cerkvi na Nemškem. Nadškof je odgovoril, kako ginljivo je bilo takrat za-nj, ko se je o njegovem nastopu ravno bral evangelij o dobrem Pastirji, ki da življenje za svoje ovčice. V sedanjih okolišinah se s tolažbo ozira nazaj na tolike zveste više pastirje, ki jih je imela kolonijska cerkev do najposlednjih časov, in z božjo pomočjo, upa, da bode ravno tako stanovitno, kakor uni, branil sveto vero. — Taki duh pa je povsod po Nemškem, zato bo mavtarstvo s svojo sovražljivostjo do sv. Cerkve osramoteno, kakor je bilo še vselej, kadar se je vzdignilo zoper Kristusovo nevesto.

Španjska, 24. aprila. Don Karlos je 16. t. m. imenoval svojo vlado. General Elio je vojni minister, admiral Vinalet minister vnanjih zadev, grof Pinal pa minister notranjih zadev in denarstva. To je znamenje, da Bilbao bo moralo kmalo podati se. Mestni poveljnik je rekel, da bode mesto z živežem shajalo do 20. aprila. Te dni pričakujejo odločilno bitvo med republikanci in Karlisti. — V deželah, ktere imajo Karlisti v rokah, republikanske marke več ne veljajo, ampak le marke s podobo Karola VIII.

Turška, 23. aprila. Sueški kanal še ni dodelan in že ga hočejo zapreti. Stroški se namreč ne splačujejo, akcijonarji ne dobé skoro nič, da si je colnina jako visoka. Ker so hoteli colnino znižati, je Lesseps žugal, da bode kanal zaprl. Brž ko ne, se bo vdal, in turška, egiptovska in druge vlade bodo delo končale, pa splačeval se kanal nikdar ne bo, kakor so si podvzetniki domišljevali. — Srbski knez dojde 30. t. m. v Carigrad. Vladina ladija mu pride do Varne naproti.

Amerikansko. Ne le da ameri-kan-ski katoličanje neprenehoma neštevilne nove cerkve zidajo, ampak tudi ondotni škofje že zmiraj bolj pogosto duhovne posvečujejo. Če bo šlo tako naprej, utegnejo v ne predolgem času iz Amerike k nam duhovni v misijon hoditi; pa tudi, če tako „napredvamo“, od naših „svobodoljubov“ in „omikancev“ smejo priložnosti pričakovati, da za sv. vero kri prilivajo.

V Vašingtonu je nedavno umrl sodnik Deut, svak prezidenta Graut-a, ki je bil nekaj tednov poprej prestopil v katoliško cerkev, in je bil tudi o smrti previden s ss. zakramenti.

Domače stvari.

(Slovensko gledišče.) Jutri v nedeljo 26. t. m. se bo igrala na korist pridne in vrle igralke gospé Jamnik-Tomanove in neprecenljivega našega komikarja g. Kajzelja znana, po g. Alešovcu za naše razmere prestrojena in poslovenjena burka „Čevljar-baron“, polna zanimivih zapletek in komičnih prizorov, ki je še vselej gledišče po vsih prostorih napolnila. Gospod Kajzelj ima glavno, jako hvaležno nalogo v nji, gospod Nolli bo pel nove kuplete. Zavoljo tega, in ker sta beneficijanta občinstvu jako priljubljena, je pričakovati polne hiše. — Pred burko se bo igralo „V čakalnici I. razreda“, ktere nemški original je jako mi-kaven.

Razne novice.

— Cesta iz Trnovega poleg Il. Bistrice do Velikih Mun v Čičariji. Kdor se je kdaj vozil iz Trnovega poleg Il. Bistrice

čez Podgrad v Vel. Mune, skušal je, da se cesta spreminja, kakor — kak liberaluh.

Od Trnovega do Zaliča polna jam in kotanj, od Zaliča do Podznada dobra, od Podznada do sv. Pavla izvrstna (velika cesta iz Trsta v Reko od sv. Pavla do Vel. Mun pa polna skal in robov, da s pošteno kareto ni bilo mogoče po nji iti.

Tako nekda; a zdaj je drugače. Cesta iz Trnovega je nekoliko boljša, samo ta napaka je, da jo menda samovoljno nasipljejo, kadar se komu poljubi, kajti neprenehoma nahajaš kupe nasipa sredi ceste. Podgrajska je nekoliko oslabela, vendar je še zmerom boljša nego trnovska. Munci so si pa svojo dobro popravili. Čast in hvala cestnemu odboru in menda tudi gosp. županu Šabecu. —

— Kamniška čitalnica napravi prihodnjo nedeljo, 26. aprila ob pol osmih zvečer „besedo“ s predstavo igre: „To sem bil jaz“, k kateri vse častite g. društvenike vljudno vabi Odbor.

— Goriška čitalnica napravi dne 25. aprila 1874 na korist „Narodnega doma“ v Rudolfovem besedo s prav zanimivim programom.

— Iz Noršinec, 18. aprila: Dragi „Slovenec“! Ti si nam večkrat kaj lepega in podučljivega objavil, da pri nas na kmetih malokdaj kaj tacega slišimo; zato te prosim, objavi neko željo, ki nam je zelo pri srcu.

Že večkrat sem premišljeval in sodil, kako bi se pri nas v ljutomerski dolini in drugod tudi sadjereja na višjo stopinjo povzdignila, ker je sedaj žalibože jako zanemarjena. Tudi ljutomerski kmetijski učitelj g. Pernišek je že govoril, kako naj bi ravnali s sadnim drevjem, oskrbljevali in spravljali sad za domačo rabo in kupčijo; pa en sam človek ne more vsega storiti; po večkratnem govorjenju bi pa šlo.

Naše kmečko ljudstvo bi kmalo spoznalo, kakšen dobiček bi imelo od praznega in gola pašnika, če bi ga obsadilo z drevesi in napravilo občinski drevesen vrt. Moje mnenje tedaj je, da bi se tudi v tej zadevi zbrali zvedeni možje in z združenimi močmi napravili društvo za umno sadjerejo, enako čebelarstemu društvu, da bi se tudi sadjereja nekoliko bolj povzdignila, in v ta namen izdajali društven časnik, (kakor je za čebelarstvo „Slovenska Čebela“).

Kakor nam „Slovenec“ v politiki kaže pravo pot, tako bi tudi za sadjerejo potrebovali časnika, ki bi nam kazal pravo pot, in vsi, katerim je za zboljšanje kmečkega stanu mar, bi ga srčno radi podpirali.

— Veliki škof grof Ledohovski in njegov namestnik korar Vojciekovski sta bila 31. sušca zavolj državni postavi nasprotne postavljena duhovnega pastirja zopet obsojena, in sicer veliki škof mora plačati 1000 tolarjev, njegov namestnik pa 200 tolarjev, ali pa 6 tednov vjetem biti.

Listnica vredništva.

G. D. v. T.: Vredništvo „Slovenca“ g. Ž. ni še nikdar pisalo ne črkice ne.

Umrli so:

17. aprila. Lenka Šubic, žena vžitn. nadzornika, 49 l., za pljučnim oslabljenjem. — G. Ernestu Matthes-u, krojaču, otrok žensk. spola, 3/4 ure, v sili krščen.

18. aprila. Eduard Rupnik, delavec, 36 l., za pljučno boleznijo. — Janez Zrunšek, gostač, 77 l., umirajoč v bolnišnico prenesen. — Antonija Kerstein, hči odejske delavke, 17 l., za kozami.

19. aprila. France Mali, jetnik, 26 l., za pljučno sušico. — Jože Frančič, tkavsk pomagač,

19 l., za kozami. — Jakob Cvajnar, gostač, 73 l., za drisko.

20. aprila. Antonija Agrikola, krojaška vdova, 63 l., za pljučnim oslabljenjem.

22. aprila. Antonija Juvan, posestniška hči, 22 l., za pljučno sušico.

23. aprila. Janez Šimec, gostač, 75 l., za omehčanjem možgan.

Eksekutivne dražbe.

29. aprila. 3. Lud. Polak-ovo (2760 in 200 gl.) v Tržiču. — 2. Jak. Pavlešič-ovo iz Brezja (350 gl.), — 2. Št. Adlešič-ovo iz Knežine (437 gl.), obe v Črnomlju. — 2. Jož. Lužar-jeva zapuščina iz Šmarne v Kamniku. — 2. Jan. Hrast-ova posestva (850, 880, 716, in 20 gl.) v Zatičini. — 2. Jož. Lubič-ovo iz Beršlina (3250 gl.) v Novomestu. — 3. Jan. Kogovšek-ovo posestvo (3285 gl.) in blago (560 gl.) iz Rovt v Planini. — 1. Jan. Corn-ovo iz Razorja (1980 gl.) na Vrhniki. — 2. Ane Krašovic-eve hišno orodje (107 gl.) v Ljubljani. — 3. Jan. Stopar-jevo iz Zapog v Kranji. — 3. Ane Pucihar-jeve iz Velikega vrha v Ljubljani.

30. aprila. Mih. Mline-ovo iz Matev (568 gl.), — 2. And. Rom-ovo (580 gl.), — 2. Jož. Čop-ovo iz Grintovec (90 gl.), vse v Kočevji. — 3. Jan. Ulčar-jevo iz Malega vrha (2416 gl.) v Litiji. — 1. Jak. Obulnar-jevo (359 gl.) v Litiji. — 3. Reze Piškur-jeve v Zatičini.

Telegrafične denarne cene

24. aprila.

Papirna renta 69.10. — Srebrna renta 73.90. — 1860letno državno posojilo 104.50. — Bankine akcije 975 — Kreditne akcije 215.75. — London 111.90. — Srebro 106. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 8.99.

Denarstvene cene.

20. aprila.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.30	69.40
5% renta v srebru	73.90	74.10
Srečke (lozi) 1854. l.	98.—	98.50
„ „ 1860. l. cel.	104.75	105.—
„ „ 1860. l. petinke	109.50	110.—
Premijski listi 1864. l.	131.—	133.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—
Ogerske po 5%	74.—	74.50
Hrvaške in slavonske po 5%	75.50	76.—
Sedmogradske po 5%	72.—	72.50
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	973	975
Unionske banke	103.—	103.50
Kreditne akcije	215.25	215.75
Nižoavstr. eskomptne družbe	860.—	880.—
Anglo-avstr. banke	135.50	136.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	157.50	159.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	—	—
„ „ 50 „ „ „	53.50	24.75
Budenske „ 40 gl. a. v.	24.25	32.75
Salmove „ 40 „ „ „	32.25	24.25
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	23.75	30.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	28.—	24.50
St. Genois „ 40 „ „ „	23.50	21.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	20.—	24.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	24.—	23.25
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.30	5.31
Napoleonsd'or	8.97	8.97 1/2
Srebro	105.85	106.—

Tržna cena preteklega tedna:

Reči	v Ljubljani	v Novomestu	v Kranji	v Loki	v Sodražici	v Mariboru	v Celju	v Ptuj
Masla funt	0.54	0.48	0.52	0.50	0.48	—	—	—
Špeha „	0.38	0.38	—	—	0.44	0.40	0.40	0.38
Leče mernik	3.00	3.00	—	—	—	—	—	—
Krompirja „	1.20	1.20	2.75	—	0.95	1.25	1.00	1.00
Fižola „	3.10	3.50	—	—	2.80	—	—	—
Sena cent	1.10	1.40	1.40	1.00	—	1.50	1.10	2.20
Sam. detelja „	—	—	—	—	—	—	—	—
Prešiči cent	—	—	—	—	—	—	—	—
Govedine funt	0.30	0.30	—	—	—	0.30	0.30	0.30
Teletine „	0.31	0.30	—	—	—	0.34	0.32	0.32
Jaje za 10 kr.	6	8	6	—	8	—	—	—

Tržna cena:

Mesta:	Mernik						
	Pšenice	Rži	Ječmena	Ovsa	Turšice	Ajde	Prosa
v Ljubljani	3.55	2.40	2.10	1.30	2.50	2.40	2.50
v Kranji	—	—	—	—	—	—	—
v Loki	—	—	—	—	—	—	—
v Novomestu	4.15	3.00	2.35	1.30	2.50	2.30	2.30
v Sodražici	4.30	—	—	1.30	2.60	—	—
v Mariboru	3.75	2.65	2.50	1.35	2.60	2.15	2.40
v Ptuj	3.50	2.50	2.25	1.35	2.55	2.05	2.40
v Celji	3.90	2.75	2.25	1.50	2.60	2.50	2.40
v Celovcu	3.68	2.72	2.94	1.50	2.70	2.40	—
v Trstu	3.80	2.60	—	—	2.50	—	—
v Zagrebu	—	—	—	—	—	—	—
v Sisku	—	—	—	—	—	—	—
v Varaždinu	3.65	2.55	2.05	1.43	2.55	2.20	—
na Dunaju	4.00	2.90	2.65	1.55	2.60	—	—
v Peštu	3.85	2.65	2.15	1.26	2.40	—	—

Iskreno zahvalo

izrekam očitno prečastitemu gospodu dekanu Janezu Kovačiču, kakor tudi vsem visoko čč. gg. duhovnikom, kateri so v tako obilnem številu skazali zadnjo čast nepozabljenemu gospodu, mojemu stricu, tukajšnjemu župniku

Josipu Suhadolniku,

pri pogrebu 18. t. m.

(21—1) Antonija Suhadolnikova.

Sv. Trojica, 23. aprila 1874.

Jurij Dornik-ova zaloga olja

v Trstu.

Pošilja se s poštnim povzetjem (Postnachnahme), s plačano colnino, vožnino (poštnino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastonj in franko. (4—12)

Najlepši, najcenejši
iz železa vlti

spominjki
(monumenti),

krizi za altarje in veliki
krizi za pokopališča,

izgotovljeni z najstanovitnejšimi, najbolj finimi barvami, s pravim, najbolj finim zlatom krasno pozlačeni (kakor jih sicer nikjer ne znajo delati), so — kakor že čez 20 let — še vedno na zbir v velikanski množini in različnosti ter po najnižji že trdno določeni ceni, ravno tako tudi c. k. priv. z železa vlti podlage (stala — mesto kamenitih) edino le pri

C. M. Pobisch-u,

mešč. trgovcu z železjem in lastniku privilegije na Dunaji (Wien, Währingstrasse Nr. 7 in njegovi zalogi križev (auf der Schmelz) nasproti vходу pokopališča

in se pošiljajo na vse kraje. Grobni napisi se izvršujejo čisto po želji p. n. naročevalcev ali z zlato pisavo ali pa z izbuknjeno vlitimi in pozlačenimi črkami, kar najhitreje mogoče. Obrisi in zapisi cene se, ako jih kdo zahteva, brez odloga pošljejo. (9—8)

